

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 4. Soluuntur argumenta contrariæ ſententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

orienti contrariam, v. g. melius esse, perfirere in Dei odio, quam ipsum amare. Deinde vel ita iudicant bona fide, id est, secundum dictamen, conscientia errantis inuincibiliter, vel non. Si primum: Ergo non peccant continuando & repetendo centies millies priorem electionem malam. Si secundum: Ergo agunt contra iudicium conscientia maius & virginius. Ergo ex parte iudicij habent potius causam mutandi electionem.

39. Atque ex his patet quarto, necessitatem illam praeiudicij non provenire ab actu ipso voluntatis. Quippe quem potest liberè deponere, ut fatentur Aduersarii: & alioqui perstaret semper necessario in omni affectu voluntatis, quem semel habuit. Ille autem si deponitur, & amplius non est: non necessitat voluntatem ad sibi similem producendum, neque reddit impotentem ad contrarium. Quia quod non est, non potest agere, neque resistere per seipsum. An vero per habitum, vel aliud à se relictum, dicemus paulò post. Quin etiam licet nondum depositus fuerit: non destruit, neque quinuit potentiam, à qua liberè fit. Ergo non auferit voluntati potentiam non influendi in talem actum: neque etiam auferit potestatem habendi alium. Ergo non necessitat ad permanendum inflexibilitatem in electione iam facta. Et licet sit necessitas in sensu composito, ut ille actus sit, ex suppositione quoddam: non tamen est necessitas ut in futurum persistet. Quia licet actus necessario excludat priuationem sui, pro eo tempore quo ipse est: non tamen causam necessitat ad sui conseruationem, si causa ex se talem necessitatem non habet. Quia ista necessitas opponitur potentie non influendi in effectum, quam ipse effectus tollere nequit à sua causa, si prius illam habet.

Confirmatur, quia actus neque adstringit, neque ligat potentiam: Quippe quae illum naturam precedit, & ab illo non constituitur in actu primo, secundum quem tantum est potens aut impotens, siue ut primo actum producat, siue ut productum conseruet. Quod autem dicunt aliqui necessitatem immortalitatis oriri ex impetu quo voluntas Angelica in suos actus erumpit vanum est. Gratis enim supponunt Angelos suum quodam conatu semper operari. Deinde, licet toto conatu voluntas operetur: tota libera est, & potest actum non elicere, vel elicere oppositum, potest item deponere postquam elicit. Quidni ergo mutare in oppositum, & quidem toto conatu, si sit opus? Sane ex sententia aduersariorum sequeretur Angelum posse naturaliter reddere se impeccabilem in futurum. Potest enim amare Deum toto conatu super omnia, actu naturali. Itemque detestari toto conatu omne peccatum. Ad id enim suppetit &

cognitio & voluntas. Ergo si aliunde non posset mutare talem electionem, constitueret se impeccabilem.

At neque etiam quinto provenit illa immutabilitas ab habitu vel alia dispositione addita voluntati, & ex actu relicta: quia incredibile est, vel ipso primo instanti gigni à quolibet actu tam intentum habitum in voluntate Angeli, ut eum nequeat superare: cum etiam inueteratos habitus homines superent & euellant. Deinde habitus tantum inclinant potentiam, ut facile possit similes actus: non autem ut non possit oppositos. Tertio, ut rectè argumentatur Suarez lib. 3. cap. 10. num. 12. habitus vel dispositio precedens actum electionis, non necessitat ad electionem, sed in hoc subditivo voluntati: supponimus enim angelum liberè eligere, non obstante quocumque habitu, vel dispositione praua. Ergo neque necessitare potest ad perseverandum in electione iam facta. Tum quia talis habitus vel dispositio non potest fortius influere in conseruationem actus, quam in primam productionem. Tum etiam quia talis habitus, vel dispositio, nunquam potest priuare voluntatem sua naturali & intima potestate suspendendi influxum suum, vel perseverandi liberè in actu quem liberè elicit. Potest ergo nos obstante tali habitu, vel dispositione, liberè cessare ab illo actu & iterum eligere liberè. Quidni ergo si velit, ad contrariam electionem transire? Nihil ergo apparet, vnde oritur immutabilitas electionis in Angelis.

41. Neque etiam ab habitu, vel dispositione aliqua.

SECTIO IV.

Soluntur argumenta contraria sententiae.

Contrarium sentire videtur D. Thom. 1. 2. q. 64. art. 2. ubi malorum Angelorum obstinationem refert ad naturalem inflexibilitatem arbitrii, quam hac ratione probat: Quia vis appetitiua, quae est voluntas, in omnibus proportionate apprehensiuæ à qua mouetur, sicut mobile à motore. At qui vis Angeli apprehensiuæ, quae est ipse intellectus, apprehendit immobiliter & fixè vnumquodque, sicut nos intellectus apprehendit immobiliter prima principia: Ergo &c.

Thom.

Respondeo primo, obstinationem eorum non posse aliò referri. Nimirum ad desperationem ex aeterna damnatione conceptam, vel ad liberam voluntatem & malitiam: quo modo homines hac in vita in bono, vel in malo obstinati euadunt: ut Iob & Martyres in bono: Pharaò, Iudas,

Soluitur 1. argum. D. Thom.

& similes in malo. De qua fortè obstinatione voluntaria, id est, constantia & firmitate in proposito, loquitur D. Thom. art. cit. licet Thomistæ refragentur. An autem Deus pœnitenti tempus Angelis peccantibus dederit, dicemus suo loco.

Infra disp. 44. sect. 3.

43.

Respondeo secundò, vim appetitivam non debere in omnibus proportionari apprehensivæ. Nam apprehensiva non habet actum suum dominum, sicut appetitiva: sed sine libertate apprehendit aut iudicat vnumquodque, quæle apparet. Tertio dico voluntatem liberam non moveri ab intellectu, sicut mobile à motore. Quin potius ipsa movet se prout vult. Et ex parte quidem intellectus, præsupponit cognitionem circa obiectum exercitii libertatis: ita tamen, ut posita illa cognitione, & cæteris omnibus ad agendum prærequisitis, in ipsius potestate dominioque sit agere, & non agere. Atque interdum quidem agat secundum dictamen ultimi & supremi iudicii: interdum verò contrà; sicut Angeli fecerunt, quando peccarunt: neque enim absolute iudicaverunt melius esse sic eligere, & sic omnino agendum esse, contra dictamen luminis naturalis adeò manifestum. Quarto, non est verum Angelos vnumquodque obiectum apprehendere immobiliter, ut nos prima principia evidenter per se nota. Neque enim omnia sunt illis evidentiæ per se, imò neque per aliud: & naturaliter peccati possunt falli, ac si contrarium experientia vel aliter doceatur, possunt respicere. Sed quamvis immobiliter vnumquodque apprehenderent, tamen contra notitiam evidentem possunt malè appetere. Ut Angeli qui reipsa peccaverunt, cognoscebant evidenter obstinationem aut utilitatem, quam peccando præporebant, ac tamen non obediendo Deo, contumaciter.

44.

Alensis, Henric. Granad.

Contrarium quoque sentiunt Alensis 3. p. q. 1. m. 2. Henric. quodlib. 8. quæst. 17. Bañes, Ferrar. Caietanus, Cymel, & alii Thomistæ, quos sequitur Granadus tract. 24. de Angel. disp. 1. sect. 2. Vbi opponit primò quædam sanctorum Patrum, Bernardi, Anselmi, & Damasceni, quorum duo priores dicunt Angelos esse irrevocabiles, & lapsu irremediabili corruisse. Postremus lib. 2. de fide cap. 3. affirmat Angelum pœnitentiæ ea ratione minime capax esse: quia incorporatus est. Et cap. 4. in fine ait, quod hominibus mors est, hoc Angelis lapsus exitus. Quia nimirum si semel lebanur, sunt incapaces resurrectionis.

45.

Respondetur aliis argumentis.

Respondeo Berracum serm. 27. in Cant. non asserere ex propria sententia, id quod ex ipso refert Granadus, sed tantum id sibi obicere. Et quamvis ex proprio sensu id diceret, posset ita intelligi,

ut solum velit Angelos qui peccarunt, esse irrevocabiles scilicet & insufficienter ad salutem; lapsuque irremediabili corruisse, defectu gratiæ ad talem levitacionem remediumque peccati necessariæ: non autem defectu potentie ad concurrendum cum Dei gratia, & ad respiscendum, si Deus cum illis misericordius agere voluisset. Anselmus verò à Granado citatus, lib. de libero arbitrio, cap. vlt. nobis aperire facit. Docet enim angelos omnes sua libertate potuisse beatitudinem non tenere, & ab illa iam habita declinare, priusquam confirmarentur in gratia. In eoque comparat homines cum angelis, quod sint flexibiles & mutabiles de bono in malum, & de malo in bonum, semota confirmatione in gratia & damnatione. Verba eius hæc sunt: Libertas (facta seu creata) alia est habens rectitudinem quam seruet, alia carens. Habens, alia tenet separabiliter, alia inseparabiliter. Illa quidem que separabiliter tenet, sicut Angelorum omnium, ante quam boni confirmarentur, & mali caderent: & est omnium ante mortem, qui habent rectitudinem eandem. Que verò tenet inseparabiliter, est electorum Angelorum & hominum. Sed electorum Angelorum post reprobationem, & hominum post mortem suam. Illa autem que caret rectitudine, alia caret recuperabilitate, alia irrecuperabilitate. Que recuperabiliter caret, est tantum in hac vita, omnium hominum carentium, quamvis illam multi non recuperent. Que autem irrecuperabiliter caret, est reproborum hominum & Angelorum. Scilicet Angelorum post ruinam, & hominum post hanc vitam.

Damascenus denique immediate ante verba relata ex cap. 3. dicit, Angelum creatum in ea conditione fuisse, ut mutationem recipere posset, liberumque illi esset, vel in bono manere, & progressum facere, vel in malum insecti. Quare id quod sequitur: Pœnitentiæ verò ea ratione minime capax est, quia corpore vacat: significat tantum, ut supra diximus, Angelum peccantem non habuisse completam salutis pœnitentiæ capacitatem, defectu gratiæ illi negatæ: eò quod, cum incorporatus, & passionibus expertus, ac melius intelligens, peccaverit cum maiore cognitione & malitia, quam homines soleant. Quod confirmant verba proxime sequentia: Nam quod homo è viriorum cæno emergere, & que ad meliorem frugem se convertere queat, id ob corporis imbecillitatem inseparabile est. Et posteriori loco, post illa verba: Quod hominibus mors est, hæc Angelis lapsus exitus: subiungit: Post lapsum enim præclusa iam est illis omnis respiscendi facultas, quemadmodum & hominibus postquam ex hac vita migraverint. Præclusa, inquit, obstructis scilicet fontibus gratiæ prævenientis & adiuvantis, sine qua nequeunt pœnitentiæ salutarem exercere: quæ etiam

Angelus

46.

Damasc.

scia de causa homines post mortem vtiliter penitere non possunt.

47. Angeli ne moraliter quidem sunt incommutabiles.

Opponit secundò Granadus has rationes, supponens prius mentem suam non esse, neque D. Thomam quòd Angeli habeant impotentiam physicam mutandi voluntatem in oppositum eius quòd semel elegit: sed tantum quòd Angelus sic adhareat obiecto quòd semel plenà indifferentià amplexus est, vt moraliter sit illi impossibile respicere, aut in contrariam partem inclinare: ac proinde nunquam id euenturum fit. Quod probat primò, quia voluntas Angeli in modo eligendi hominum, proportionatur eius intellectui in modo cognoscendi verum. Ergo sicut intellectus Angeli immobiliter cognoscit verum: sic eius voluntas immobiliter eligit bonum. Ac proinde non potest moraliter respuere id quòd semel elegit. Secundò, inquit, experientia docet, quantò aliquis sapientior est, & melius considerat ea quæ facturus est; tantò difficilius respicere, & mutare voluntatem. Angeli autem sunt hominibus sapientiores, & res melius considerant. Tertio, Angelorum proprium est, amplecti obiecta toto conatu voluntatis ipsius percipi. Vnde boni Angeli toto conatu intensissime Deum amantur: & malorum affectu peccaverunt. Atqui difficillimum est, & moraliter impossibile, recedere ab eo quòd voluntas amplectitur summo affectu. Quarto, quòd voluntas elegit absque passione aut ignorantia, ex plenissima deliberatione & indifferentià, multò difficilius recipitur. Atqui Angeli sic eligunt. Quintò denique, superbiorum proprium est nimium adherere suæ sententiæ, & non confiteri se malè egisse. Mirum ergo non est, si superbissimi demones moraliter habeant impotentiam respicendi. In bonis autem Angelis non est quidem superbia: sed est quidam sanctissimus amor, ratione cuius indignum putant substantia tam nobili recedere à bono quòd semel elegerunt.

48. Soluitur i. arg. in contrariis.

Ad primum, sumptum ex D. Thoma, responsum iam fuit, intellectum Angeli non cognoscere euidenter omne verum, vnde potest falli, & detecta falsitate mutare iudicium. Et deinde non esse talem proportionem inter Angelicum intellectum, & voluntatem, vt sicut intellectus non est liber ad cognoscendum verum, sic voluntas non sit propositum, sed necesse sit ab euidentia obiecti: sic voluntas non sit libera ad eligendum bonum, eique adherendum postquam semel elegit. Præsertim verò si minus bonum prætulit maiori, puta honesto delectabile: in qua electione manere immobiliter ex natura sua, physica vel morali necessitate, magna foret imperfectionis.

49. Soluitur secundum.

Ad secundum Respondeo: Quantò quis sapientior est, & ea quæ facit, melius considerat, tantò facilius mutat volunta-

tem, si antea malè elegit. Ac si non obstante sapientia & consideratione, potuit malè eligere, potuit pariter bene eligere, & respuere quòd malè elegit: Ergo sicut illa sapientia & consideratio non eum necesse facit physicè vel moraliter, vt elingat id quòd eligit: ita neque vt persistat semper in eadem electione: siue eam continuando in perpetuum sine interruptione. Quod non vult Granadus: siue semper idem eligendo, quòtiscunque deliberabit, quid sibi eligendum sit.

50. Tertium argum.

Ad tertium Respondeo primò, Angelos non semper appetere quicquid appetunt, intensissimo conatu: sicut neque toto conatu potentia executiua operantur, quicquid faciunt. Secundò, raro ea quæ intensissime amantur & delectantur, fastidio sunt; postquam aliquandiu fuerint percepta & possessa. Multa enim sunt quæ feruorem illum voluntatis possunt minuire, aut extinguere. Ex gr. si demones summo conatu peccaverunt; experientia pœnæ tam grauis, tamque diuturna, facillè potest efficere, vt illis displiceat, id quòd cum tanto detrimento malè experierunt. Tertio, postquam affectus ille intensissimus planè cessauit, non potest esse causa cur voluntas non possit aliter affici erga obiectum, prout libere voluerit. Sicut actus amoris Dei, quem habuerunt demones primo instanti sua creationis toto conatu, vt supponit Granadus, non impediuit quòd minus peccata defecerint, & hucusque pessimè Deum oderint.

51. Quartum argum.

Ad quartum Respondeo, id quòd eligatur absque passione & ignorantia, ex indifferentià & plena deliberatione, facilius respui ceteris paribus, si contra rectam rationem electum sit. Carenti enim passione, & ignorantia, facilius est rectam rationem sequi, & viuere conformiter naturæ suæ, quæ rationalis est. Eidem quoque facilius est ceteris paribus mutare electionem boni minoris in melius.

52. Quintum argum.

Ad quintum Respondeo, non esse naturam, sed vitij voluntarij & liberi, quòd demones sint superbissimi, & propter superbiam obdinati: Et non esse credibile tantam esse demonum obstinationem, vt non detestentur peccatum; propter quòd in tam miseram statum ceciderunt, velitaque causam tantum non exstitisse, id est, illis displiceat quòd extiterit. Amor quoque honesti & boni sanctorum Angelorum, naturaliter spectatorum, est illis voluntarius & liber: neque facit, vt indignum putent sua substantia recedere à bono minori quòd elegerunt, vt melius amplectantur; multòque magis vt à malo recedant, in quòd prolabi possunt spectati naturaliter. Paulò enim magis distant ab hominibus, qui in seipsis eumque experiuntur; & longissima abstant à perfectione Dei, cuius immutabilis per-

Iacob 1.
c. 17.

fluat, ut perpetuo maneat in electione, quam habet ab eterno. Quippe apud quem nulla est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio, qui cum omnia perfectissime ab eterno præviderit, non poterit

sine aliqua inconstancia se aliter habere secundum voluntatem, quam prius, nulla nota occurrente ratione non ante prævisa, quæ ac nunc: quæ inconstancia in Deum summè perfectum cadere non potest.

DISPUTATIO

QUADRAGESIMA SECUNDA,

De potentia naturali Angelorum, eiusque actibus & obiectis.

- Sectio I. *Sitne in Angelis potentia executiva, & ad quid?*
 Sectio II. *De apparitionibus Angelorum, & assumptione corporum.*
 Sectio III. *Quid possint Angeli præstare in corporibus assumptis, vel in aliis?*
 Sectio IV. *De loco Angelorum.*
 Sectio V. *Per quid Angeli sint formaliter in loco?*
 Sectio VI. *Resutantur aliæ sententiæ contrariæ.*
 Sectio VII. *De motu locali Angelorum.*

DE materia proposita in titulo disputationis agit S. Doctor quæst. 51. & duabus sequentibus. In quarum prima docet, Angelos non habere corpora naturaliter sibi unita: quia sunt perfectæ substantiæ intellectuales, non indigentes acquirere scientiam per sensus corporeos à rebus sensibilibus. Nonnunquam tamen assumere corpora, in quibus apparent. Neque enim omnes illos apparitiones sunt imaginariæ; sed aliquæ sunt veræ & reales, ut quando Angeli apparentes videntur indifferenter ab omnibus: quemadmodum Angeli apparentes Abrahamæ, visi sunt ab eo, & à tota eius familia, æque etiam à Lot, & à ciuibus Sodomorum. Sed non posse in corporibus assumptis exercere opera vitæ, quoad illud quod est proprium corporum viventium: quia operatio vitæ non potest esse nisi à vita: Angeli autem non viuunt vitâ corporeâ. Possunt tamen exercere opera illa quoad id quod commune habent cum corporibus non viventibus, ut quoad motum localem, & quoad locutionem conuenientem cum sonis inanimatorum. In secunda, affirmat Angelum esse in loco equivoce: quia non est in eo per contactum dimensionum quantitatæ, ut corpus: sed per contactum virtutis ad aliquem locum qualitercunque: neque posse simul esse in pluribus locis: quia est virtutis & essentiæ finitæ: sed in vno tantum diuisibili, vel indiuisibili, non circumscriptiue, ut corpus; sed definitiue, quia ita est in vno loco.